

ђачки материјал и као одговоран научник. У семинару, међу ђацима, он је говорио исто тако. Тражио је да раде, као почетници, не широке теме и крупна питања, него мање ствари, на којима ће се моћи боље усредсредити, познати метод, развити критичност, опробати оштроумност.

Од тих оцена најопширнија је и најзанимљивија она, коју је написао о *Историји српског народа* М. Вукићевића.¹⁾ Ту је Станојевић изнео своја схватања о том, како не треба писати нашу историју, из чега се, посредно, да лепо извести какву би историју он желео. Излагање наше прошлости, са претресањем хронолошких и генеалошких питања, учинило је историју незанимљивом. Људи не обухватају у својим приказима веће периоде и не посматрају догађаје са вишег гледишта. Вукићевић, по његовом мишљењу, није прошлост ни саосећао довољно. Нема довољне диференцијације у оцени људи, ни праве историске динамике. У његову излагању има доста наивности, патриотске и иначе. Све је српско добро и беспрекорно, све око нас горе или неваљало. Срби никад низашто нису криви. У извесних писаца „цела Историја Српског Народа изгледа као једна велика религијозна епопеја о борби добра и зла“.

Јиречекове оцене имале су често карактер малих студија; доносиле су многе исправке, нове податке, понекад и сасвим нова решења. И кад су биле негативне нису скоро никад имале личних апострофирања, нити уопште много подвлачења личних елемената. Станојевићеве научне оцене личиле су у многом на књижевне оцене, у којима се, првенствено и једино, мора обраћати пажња на личне квалитете писца. Он је у њима у то време ретко доносио нова решења, него је чешће, са разних гледишта, дисквалификовао то што је имао пред собом. У много прилика и питања он је имао право и његовим примедбама начелно се није често могло учинити много приговора. Али је било других момената који су изазивали реакцију. Отсечан тон и понекад сувише јако подвлачење негативног нарочито су створили тим критикама рђаву репутацију. Станојевић је, доиста, бивао сувише оштар у изразима и тамо где није увек требало; и није увек имао довољно осећања за релативности. Као да није увек имао правог осећања ни за тежину речи. Он ће, на пр., једном приликом написати ни за ког мањег него за Јиречека, да је „дао *сасвим погрешну* и једнострану карактеристику краља Уроша“. ²⁾ Тако се, очевидно, није могло рећи; реч би

¹⁾ Летопис, књ. 232, 1905., 98—111.

²⁾ Борба за самосталност католичке цркве у немањинској држави. Београд 912., 1148.